

A-17909
29

Duplun 3. eks

PÕLLUMAJANDUSLIKKE
NÕUANDEID KOLHOOSIDELE

V. SAVJALOV

HOIDKE LOOMI NAHAHAIGUSTEST

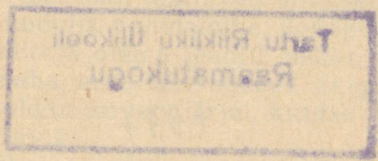
A-17909

Duplum

PÖLLUMAJANDUSLIKKE NÕUANDEID KOLHOOSIDELE

V. SAVJALOV

HOIDKE LOOMI NAHAHAIGUSTEST

RK

POLIITILINE KIRJANDUS
TALLINN 1949

✓

7 2471785 7

NAHANALICUSTEST
HOIDRE LOOMI

2

**Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu**
7977

22

TOOLITINE KIRJANDUS
TARTU 1999

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määruse „Kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan“ ellurakendamise loob toiduainete külluse, parandab töötajate ainelist elutaset ja kindlustab täielikult kergetööstuse varustamise toorainetega.

Selle ülesande täitmise ühe tegurina näeb määrus ette loomade õige söötmise ja hooldamise reeglitest kinnipidamist, haigestumiste vältimist ning haigestunud loomade õigeaegset abistamist.

Suurt kahju loomakasvatusele loomade toodangu vähenemise, kõhnumise jne. näol tekitavad mitmesugused nahahaigused ja naha puudulik hooldamine. Sellepärast peab iga kolhoosnik-loomatalitaja olema teadlik selles, kuidas tuleb hoolitseda looma naha eest, missugused haigused tekivad naha puuduliku hooldamise tagajärjel, kuidas neist hoiduda ja mida ette võtta raviks.

Koduloomade nahal on täita tähtsad ülesanded. Nahk kaitseb looma välismõjude eest ja reguleerib looma kehasoojust. Nahas asuvad higi- ja rasunäärmed on loomadele eritusorganeiks. Kõiki neid ülesandeid suudab nahk täita hästi ainult siis, kui naha eest hoolitsetakse. Nahk eraldab pealmise kihi kõõma näol, väliskeskusest langeb nahale tolm ja muu mustus ning pisikud. Kui nahka normaalselt ei puhastata, jäävad naha eritised ja mustus nahale, hakkavad mõne aja pärast lagunema ja ärritavad nahka, tekitades sügelemist ja naha põletikku. Uhes sellega on mustus soodsaks pinnaks, kus arenevad pisikud, täid jne.

Rasunäärmete eritised ja mustus sulgevad rasu- ja higi-näärmete avauseid, raskendades nende normaalset tegevust. Seoses sellega on häiritud ka keha tundlikkus ja soojuse reguleerimine. See häirib ainevahetust, põhjustab isutust,

toitumuse ja toodangu langust. Kehasoojuse reguleerimine on väga tähtis organismile, on hädavajalik terve, vastu-pidava, kõrge produktiivsusega looma säilitamiseks.

Süsteemaatiline ja õigesti organiseeritud naha hooldamine suurendab seega naha kui soojust reguleeriva ja erituselundi tegevust ning tema vastupanuvõimet pisikutele, samuti suurendab see ainevahetust, seoses sellega ka isu, sööda ära-kasutamist ja produktiivsust. Tehniline naha hooldamine seisab naha hoidmises puhtana ja tervena. Seda saavu-tatakse naha puhastamise ja pesemise, looma ujutamise ja pügamise teel ning mitmesuguste haavade, vigas-tuste jne. vältimisega. Nahka tuleb kõigil loomadadel puhas-tada korrapäraselt. Naha ja villa puhtust lammastel saavu-tatakse küllaldase ja puhta aluspanu tarvitamisel, sest lammaste ujutamine ja pügamine võib toimuda ainult soojal aastaajal.

Naha puhastamisel tekib palju tolmu, mille tõttu on vaja-lik puhastamist toimetada väljaspool ruume — õues, kui ilmastikuolud seda lubavad. Väljas puhastamist ei ole soo-vitav toimetada vihma ja lumesaju ajal, vinge tuule käes jne. Vajaduse korral toimetada puhastamist ruumides. On soovitatav avada ventilatsiooni avad, aknad ja ukсед, kuid nii, et ei tekiks tuuletõmbust. Pole soovitatav puhastamist toime-tada söötmise ajal, sest puhastamine ärritab loomi, mille tagajärjel loomad halvemini söövad ja pilluvad sööda laiali. Puhastamisel tekkiv tolmu satub söödale ja saastab seda. Loomi tuleb puhastada iga päev kaks korda: hommikul ja õhtul. Hobuseid puhastatakse hommikul enne tööle minekut ja õhtul pärast töölt tulekut. Igal hobusetalitajal peab hobuste puhastamiseks olema hari, kamm, ämber ja villane lapp.

Naha puhastamiseks tarvitatakse ainult harja, kamm on aga harja puhastamiseks. Pole lubatud nahka puhas-tada kammiga, sest kamm on terav ja võib tekitada nahavigastusi, mille kaudu organismi võivad pääseda pisikud.

Hobune seotakse puhastamiseks lühikeselt kinni. Algul puhastatakse vasakult poolt, siis paremalt. Puhastamist alus-tatakse kaelast, siis esijalad, kere ja tagajalad. Harjaga tõm-

matakse kergelt vastukarva, et kõõm tuleks karva pinnale, ja siis pärikarva, rõhudes harja vastu nahka. Kolme-nelja tõmbe järele puhastatakse hari kammiga mustusest ja kõõmast. Kammi puhastatakse kergelt koputades vastu põrandat või kivi, et tolm ei satuks hobusele. Sõnnikuga määratud kohti nahal on soovitatav puhastada niiske lapiga või pesta sooja veega. Lakk ja saba tuleb puhastada harjaga või puukammiga. Eriti hoolikalt tuleb puhastada jalgu, sest sõrgatsi tuti alla koguneb harilikult mustus, mis sinna jäädes tekitab naha põletiku. Seepärast tuleb hobusel töölt tulles jalad poriste ilmade puhul õletuustiga läbi hõõruda. Pärast hobuse puhastamist harjaga tuleb hobune üle hõõruda niiske lapiga, mille tagajärjel karv jääb ühtlaselt läikivaks. Loomulikud avauseid ja silmad tuleb väljastpoolt pesta veega ning seejärel kuivatada puhta lapiga või käsna, tarvitades iga loomuliku avause jaoks eri lappe. Lappe tuleb sageli desinfitseerida või vees keeta. Hobuse nahk on puhas siis, kui vastukarva sõrmega tõmmatud joon ei jää halliks.

Karva vahetamise ajal tuleb hobust puhastada ettevaatlikult, sest siis on nahk väga tundlik; vanu karvu ei tohi välja kiskuda, vaid need peavad eralduma nahast iseendast. Tugevam söötmine kiirendab karva vahetamist.

Higist või märga hobust ei tohi pärast tööd kohe puhastada, vaid teda tuleb alguses jalutada, et ta kuivaks, ja siis õletuustiga läbi hõõruda.

Hobusega tuleb puhastamise ajal käituda rahulikult ja kindlalt. Kõik puhastusabinõud peavad olema kinnistatud kindlale loomale ja need kuuluvad perioodiliselt desinfitseerimisele. Neid hoitakse alal erikapikeses ja igale puhastusabinõule olgu kinnitatud lipik hobuse nimega, kellele see kuulub.

Lehmade ja vasikate puhastamine peab toimuma samuti iga päev. Lüpsvaid lehma puhastatakse üks tund enne lüpsmist. Peale selle pestakse veel lüpsmise eel udarat. Perioodiliselt tuleb pesta saba otsa. Lehmade puhastamisel on suur tähtsus pisikutevaba piima saamiseks.

Ka sigu puhastatakse harjadega ning aeg-ajalt tuleb neid ka pesta.

Väga hea abinõu loomade puhastamiseks on pesemine ja ujutamine. Sõnnikuga määrdunud kohti, samuti lakka hobustel ning saba ja udarat piimalehmadel pestakse sooja vee ja seebiga. Võib pesta ka kogu looma keha, kuid sellega peab olema ettevaatlik, et loom ei külmetaks. Looma keha tuleb kohe pärast pesemist kuivatada hõõrumise teel õletuustiga või puhta, kuiva lapiga ning seejärel katta tekiga. Talvel võib loomi pesta ainult soojades ruumides.

Ujutamine mõjub üldiselt hästi ning kosutavalt looma organismile. Suurte koduloomade ujutamine on võimalik ainult soojal aastaajal. Vee temperatuur ujutamisel peab olema vähemalt $+18^{\circ}\text{C}$, vesi peab olema selge ja puhas, ujutamiskoha põhi kõva, soovitatav liivane. Parim ujutamise aeg on õhtul 1—1,5 tundi enne söötmist. Ujutamine ei või kesta üle 10 minuti. Pärast ujutamist tuleb loom hõõruda kuivaks õletuustiga ning jalutada teda kiirendatud sammul. Haigeid ja nõrku loomi pole lubatud ujutada.

Sigadele on soovitatav teha karjakoplites veebasseine või valida neid veega üle voolikutest.

Lambaid pestakse enne villa pügamist ja raviotstarbeks kärntõve puhul.

Karvade pügamine kergendab naha eest hoolitsemist, suurendab soojuse äraandmist ja ainevahetust. See on eriti maksev paksu karvkattega loomade kohta: hobused, veised ja hästinuumatud loomad. Nõrga toitumusega loomadel, keda peetakse külmades, halvasti korrastatud ruumides, kes töötavad väljas külmades ilmastikuoludes, pole soovitatav karvu pügada. Samuti soojal ajal, kui toimub kärbeste, parmude ja kiinide lend, võib karvade pügamine loomade seisukorda halvendada ja vähendada nende produktiivsust. See on eriti maksev piimalehmade ja kasvikute kohta. Pügatakse ainult selja ja külje karvu. Pügamist toimetatakse harilikult üks kord aastas — soojal ajal sügisel. Pärast karvade pügamist tuleb loomi vajaduse korral mõned päevad katta vaibaga. Pügamiseks tarvitatakse käsipügamismasinaid või mehaanilisi kääre ja masinaid. Hobuse sabajõhve ei ole soovitatav lõigata lühikeseks suvel, sest see takistab kärbeste, parmude, kiinide jne.

eemale tõrjumist. Külma ja niiske ilma puhul kaetakse loomad külmetamisest hoidumiseks tekkidega (vaibaga). Paremateks hobuste tekkideks loetakse pehmed ja pak-sud villased tekid. Harilikult kaetakse ainult hobuseid, erandjuhtudel veiseid.

Nahahaiguste põhjustajaiks võivad olla nii välised kui ka sisemised tegurid. Nende tagajärjel tekivad nahal kas põle-tikud või lööved. Välisteks põhjusteks võivad olla põleta-mised või külmumine, mehaanilised vigastused, keemilised ained (kanged ravimid) ning mitmesugused pisikud ja naha-parasiidid. Sisemisteks põhjusteks võivad olla mitmesugu-sed siseelundite haigestumised, riknenud sööt, siseparasii-did, vitamiinide puudus jne.

Allpool vaatleme mitte sisemistest põhjustest tekkinud, vaid välisteguritest põhjustatud nahahaigusi.

Üldiselt kulgevad nahahaigused nahapunetusega, sügele-misega, villide, sõlmekeste, naha leemetuse ja korpade tek-kimisega ning hiljem naha paksenemisega ja karvade välja-langemisega.

Naha vigastusi ja tema väärtuse langust põhjustab suurel määral veise kiinimuhktõbi. Veise kiinimuhktõve põhjusta-jaks on veise kiin. Emakiin lendab suvekuudel ja kinnitab oma munad peamiselt veise tagajalgade karvadele. Neljan-dal või viiendal päeval kooruvad munadest vastsed, kes tungivad nahasse. Kõiki nahakihte läbi puurides tungivad nad nahaalusesse sidekoesse ja lihastesse. Keerulist arene-mist läbi tehes lähenevad nad järgmise aasta kevadeks seljanahale, kutsudes esile ärritusi ja põletikulisi protsesse kohalikes kudedes. Põletikulise protsessi tagajärjel tekib siin muhk, mille keskosas asub tõuk. Pärast täielikku val-mimist tungib tõuk muhust välja ja langeb maapinnale, kus kiiresti nukkub. 30—40 päeva pärast, olenedes ilmastikust, areneb nukust suguküps kiin.

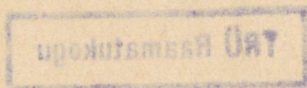
Tõugud tekitavad nahka läbides sellesse auke ja rikuvad seega naha. Loom kõhnub ja ta toodang langeb. Veisekiini tõukude hävitamine toimub ajajärgul, kui nad tungivad nahaalusesse sidekoesse selja piirkonnas, või muhkude tek-kimise algstaadiumis. Meie oludes leiaks see aset jaanuari-kuu lõpul või veebruaris. Tõukude hävitamiseks tarvita-

takse keemilisi vahendeid, mis tungivad naha alla, hävitades veisekiini tõugud. Väga mõjuv vahend on preparaat DDT vaseliinõli lahuses või mõnes teises neutraalses õlilahuses. Lahus valmistatakse järgmiselt: õli kuumendatakse 70° C ja temasse lisatakse osade kaupa preparaati DDT, lahust alata segades kuni preparaadi lahustumiseni. Iga liitri õli kohta võetakse 50 g preparaati DDT. Saadud lahust tarvatakse soojalt +25 kuni +30° C juures. DDT õlilahuse keskmine kulu ühe noorlooma või väkelooma kohta on 100 g ja täiskasvanud looma kohta 150 g.

Veiste sissehõõrumist tuleb alustada jaanuaris või veebruaris. DDT 5%-list õlilahust tarvitatakse välispidiselt, hõõrudes seda hoolikalt ja energiliselt harjaga selja piirkonna nahasse abaluu esiservast kuni sabani. Sissehõõrumist tuleb teostada kaks korda 20—30-päevase ajavahemikuga. Kui pärast teistkordset loomade sissehõõrumist tekivad loomadel uued muhud, siis tuleb loomad veel kord sisse hõõruda. Preparaat DDT tuleb hoida kinnises ruumis, kuhu loomad juurde ei pääse. Loomade sissehõõrumine DDT preparaadiga annab häid tagajärgi. Kolhoosnikud peavad olema teadlikud kiinimuhktõve kahjust loomakasvatusele ja selle tõrjeabinõudest. Kolhoosis lasub kiinimuhktõve vastaste tõrjeabinõude organiseerimine kolhoosi esimehel.

Loomade välisparasiitidest tunneme sügelislesti ja täisid. Sügelislestad tekitavad kärntõve. See on nakkushaigus, mis esineb kõigil koduloomadel ja ka inimestel. Koduloomadel on kolme liiki sügelislesti ja igal loomaliigil on oma lesta liik. Ühed lestad uuristavad nahasse käike ja sigivad neis käikudes. Asukohaks on neil looma pea, kael ja rinnaalune. Teine liik lesti asub naha peal kõõma sees. Nad imevad verd ja koemahla. Peamiseks asumispiirkonnaks on neil lestadel turi, lakk, sedelgakoht ja sabarootsu piirkond. Kolmas liik lesti elab naha peal. Koemahla ega verd nad ei ime. Söövad naha kõõma ja tekitavad sügelemist ainult oma ronimisega ja eritistega. Nende asukohaks on jalasõrgats.

Lesti võib näha ainult suurendusklaasi abil, sest nende suurus kõigub 0,2—0,8 mm vahel. Kärntõbi esineb peamiselt neil loomadel, keda halvasti puhastatakse ja hoolda-

takse ning keda peetakse halbades hügieenilistes tingimustes. Taud levib haigelt loomalt otseselt või haige loomaga kokku puutunud puhastusabinõudega, rakmetega, tekkidega, põhkudega ja ruumide kaudu, kus viibisid haiged loomad.

Kärntõbised loomad kõhnuvad, muutuvad töövõimetuks ja rasketel juhtudel võivad ravi puudumisel lõppeda.

Kärntõve tunnuseks on esialgu äge naha sügelemine. Loomad hõõruvad endid vastu seina, vahepuid, jne. ning püüavad hammustada sügelevaid kohti. Haigestunud kohtadel tekib punetus, sõlmekesed, villid, siis mädanikud, mille lõhkemisel sisu kuivab koorikuteks. Karvad ja vill langevad haigestunud kohtadelt välja, nahk muutub paksuks, kuivaks, kaotab elastsuse, tõmbub voltidesse ja kattub koorikutega. Kärntõve äratundmine ei tekita raskusi. Kärntõve kahtluse puhul tuleb kohe pöörduda veterinaartöötaja poole. Mitmesugustel loomadel, olenedes sügelislastade liigist, nakatuvad eri kehaosad. Eespool on mainitud kehaosasid, mida lestad sageli nakatavad. Tuleb lisada, et peale eespoolmainitud kehaosade esinevad lambal lestad sageli veel mokaade ja nina ümbruses ning laugudel. Veisel sageli sarvejuurte ja sabarootsu piirkonnas ning seal silmade ja kõrvade ümbruses.

Kärntõve raviks tarvitatakse järgmisi menetlusi:

- 1) ravimitega sissehõõrumist,
- 2) gaasitamist gaasikambris,
- 3) prof. Demjanovitši menetlust,
- 4) vannitamist.

Gaasitamist tarvitatakse enamasti hobuste, vannitamist lammaste ja ravimitega sissehõõrumist teiste loomade juures.

Enne kärntõve ravimisele asumist tuleb loom selleks ette valmistada. Loom tuleb mustusest mehaaniliselt puhastada, eemaldada koorikud ja võimaluse korral pügada. Soovitav on looma pesta sooja vee ja roheline seebiga, et pehmen-dada koorikuid ja eemaldada mustus. Kärntõve ravimisel salvide ja linimentidega hõõrutakse algul pool looma keha sisse ja teine keha pool alles 2—3 päeva pärast. Ravimi

sissehõõrumist korratakse kaheksandal päeval ja 5—7 päeva pärast pestakse looma sooja veega või 2%-lise kreoliini lahusega. Paremaks sissehõõrumise vahendiks on viini liniment (1 osa väävlit, 1 osa tõkatit, 2 osa rohelist seepi ja 2 osa piiritust). Hõõrumist toimetatakse harjaga või õletuustiga. Ravimiseks võib tarvitada ka mitmesuguseid teisi linimente ja salve, mida määrab veterinaartöeline. Ravimise ajal ja üldse haiguse ajal söödetakse loomi tugevamalt.

Vannitamist tarvitatakse lammaste sügeliste puhul, peamiselt soojal ajal või soojades ruumides. Vannitamise vesi peab olema $+35^{\circ}$ kuni $+37^{\circ}$ C ning pehme. Selleks võib lisada veel 0,5 kg rohelist seepi 250 liitri vee kohta. Vann kujutab endast puust või tsemendist kasti, mis on kaevatud maasse. Selle laius on 80—90 sm, sügavus 1,5 meetrit ja pikkus 12—15 meetrit. Vanni sissekäigu juurde ehitatakse karjaaed. Vanni ümbruse plats peab olema puust või tsemendist kattega ja kallak, et lammastelt nõrguv vedelik tagasi voolaks. Vannitamiseks tarvitatakse mitmesuguseid ravimeid. Näiteks: kreoliini 2,5 kg 100 liitri vee kohta, (vannitamise kestvus 2—2,5 minutit); lüsooli 2 kg 100 liitri vee kohta (vannitamise kestvus 1,5—2 minutit) jne.

8-tunnilise tööpäeva jooksul võib vannist läbi lasta 800—900 lammast. Vannitamist korratakse 8 päeva pärast. 8 tundi enne vannitamist lambaid ei söödeta, kuid 2 tundi enne vannitamist neid joodetakse.

Algul vannitatakse terveid loomi, siis haigeid. Iga lammas tuleb kaelani vette kasta, hoides teda peast. Enne vannist väljumist kastetakse lammas 1—2 korda ülepea vette ja vannist väljumisel hõõrutakse teda hästi harjaga. Pärast vannitamist jäetakse lambad 20 minutiks platsile, et vesi neilt maha nõrguks, ja aetakse siis ruumi.

Kõige tagajärjekamaks hobuse kärntõve raviks on gaasitamine. Gaasikamber ehitatakse kas puust, betoonist, tellistest või vineerist. Hobuste gaasikambri laius on 0,9 m, kõrgus 1,9 m ja pikkus 2,4 m. Kambri sisemine maht on 4,1 m³. Ees- ja tagaosas on uks. Eesukmesse tehakse ovaalne avaus hobuse pea jaoks, kuhu kinnitatakse kaelus. Kaelus tehakse tihedast presendist või kummiriidest, mis ei lase gaasi läbi. Uksed peavad olema tihedalt suletavad. Hobuse kinnitami-

seks tarvitatakse kambris kaht kõhualust rihma ja tagaosas põikpuud. Kambri ette, kust hobuse pea välja ulatub, kaevatakse maasse post, mille külge seotakse keti või kõiega hobuse pea kinni. Raviks tarvitatakse väävelhapu oksüüdi. Seda saadakse väävli põletamisel selleks eriti valmistatud ahjudes. Niisugune ahi monteeritakse gaasikambri külge. Külmal ajal ahi soojendab ühtlasi gaasikambri õhku.

Mõjuva kontsentratsiooni (5%) saavutamiseks tuleb põletada 400—450 g väävli. Nagu juba eespool mainitud, tuleb hobune selleks ette valmistada. Märga hobust ei tohi gaasitada, sest väävelhapu oksüüd moodustab veega ühinedes väävelhappe, mis tekitab põletishaavu. On hobusel värsked haavad, siis tuleb need katta rasvaga. Koos hobusega gaasitatakse rakmed, hooldamisabinõud ja muud esemed, mis hobusega kokku puutusid. Hobune peab viibima gaasikambri gaasi mõju all vähemalt 1 tund. Temperatuur gaasikambri peab olema +25 kuni +30° C. Teistkordne gaasitamine toimub 7 päeva pärast ja kui vajalik, siis 5—7 päeva pärast kolmandat korda. Pärast gaasitamist hõõrutakse hobuse pea sisse kas viini linimendiga või mõne muu ravimiga.

Ravi prof. Demjanovitši järgi toimub järgmiselt: hobuse lakk ja tukk lõigatakse ja looma keha pestakse seebiveega. Kogu hobuse nahk hõõrutakse harjadega 60%-lise hüposulfiidi lahuga sisse (3 osa hüposulfiidi ja 2 osa vett) ning seejärel lastakse loom kuivada. Hea ravimise tundemärgina tekib nahal pärast kuivamist ühtlane hallikasvalge kirme. Need kohad nahal, kus kirme puudub, tuleb uuesti sisse hõõruda. Pärast seda hõõrutakse kogu keha nahk harjaga 10%-lise soolhapu lahusega sisse ja lastakse loomal nahk kuivada. Siis korratakse sissehõõrumist hüposulfiidi ja soolhappe lahusega samas järjekorras. Kogu ravi peab toimuma ühe päeva jooksul. Hobust pestakse 3 päeva pärast. Kui haigus on levinud üle keha, tuleb ravimist 2—3 päeva pärast korrata ja siis jälle 3 päeva pärast pesta.

Sügeliste vältimiseks tuleb hoolikalt jälgida naha puhtust, igale loomale määrata oma latter, rakmed, puhastusabinõud (harjad, kammid) ja muud vajalikud esemed. Ei tohi hobus-

tega sõita kolhoosiasulasse, kus esinevad sügelised, tarvita-
tada karjamaid, mis on nakatatud sügelistega. Mitte lasta
loomade juurde talitajaid, kes puutuvad kokku sügelishai-
gete loomadega või kes ise põevad kärntõbe. Ei tohi asetada
lauta või talli võõraid või ostetud loomi enne nende pidamist
21 päeva karanteenis ja ilma veterinaarse järelevaatuse-
ta. Samuti tuleb pikemat aega väljaspool majandit (näiteks
metsatööl) olnud hobused pidada tagasitulekul karanteenis.
Vähemalt 2 korda aastas teostada loomaruumide
desinfitseerimist ja lupjamist. Desinfitseerimiseks tarvita-
takse 2%-list kreoliini lahust. Samuti tuleb desinfitseeri-
da loomade rakmed ja hooldamisabinõud. Nakkus-
kahtlases piirkonnas on soovitatav loomi profülaktiliselt
gaasitada.

Juhul, kui kolhoosis on ilmnenud kärntõbi, tuleb tarvi-
tusele võtta tõrjeabinõud. Majand, kus ilmnes kärntõbi, mäa-
ratakse karanteeni, haiged loomad isoleeritakse viivitama-
tult ning teostatakse haigete ja nakkuskahtlaste loomade
ravimist. Sügelishaigetid hobuseid ei tohi rakendada tööle
kuni nende täieliku tervenemiseni. Haigetele loomadele
suurendatakse söödaannust, teostatakse lautade mehaani-
line puhastamine ja ruumide desinfitseerimine. Desinfitseeri-
takse kõik haigete loomadega kokkupuutunud esemed.
Karjamaad, kus olid haiged loomad, suletakse 3—4 nädala-
laks.

Vastutust kärntõvevastaste abinõude kvaliteetse läbivi-
mise ja kontrolli teostamise eest kannab veterinaarperso-
naal. Vastutus veterinaarpersonaali poolt antud juhiste
õigeaegse ja täpse täitmise ning tõrjeabinõude läbiviimise
eest lasub kolhoosi esimeestel ja isikutel, kes vahetult hool-
davad loomi.

Karvapügaja sammaspool on nakkushaigus, mille tekita-
jaks on seeneke. Kõige sagedamini esineb ta hobustel ja
veistel. Nendelt loomadelt võib nakatuda ka inimene. Sel-
lesse haigestuvad sagedamini noorloomad ja tõuloomad.
Seeneke on väga vastupidav ja võib välisilmas elujõulisena
püsida kuni kaks aastat.

Nakatamine toimub haigete loomade pidamisel koos ter-
vetega, eriti kitsastes, niisketes, halvasti tuulutatavais ja

pimedais ruumides, naha halva hooldamise puhul ning kriimustuste ja vigastuste olemasolul nahal. Nahale sattunud seeneke tungib karva juuresse ja hävitab selle. Nakatatud kohas langevad karvad välja. Nahal tekivad ümmargused või ovaalsed karvadeta kohad, nahk punetab ja on veidi tursunud. Vasikatel tabab seeneke nahka peamiselt sõõrmete ja silmade ümbruses, kulmulel. Nakatatud kohad paisuvad paksude, hallikate koorikutena. Diagnoosi täpsustamiseks tuleb teostada koorikute mikroskoobiline uurimine. Haigestunud loomad eraldatakse tervetest ning neid ravitakse. Enne ravimist pügatakse haigestunud kohtade ümbrusest karvad ja eemaldatakse koorikud. Pärast seda alustatakse haigestunud kohtades sissehõõrumist ravimitega. Häid tagajärgi annavad salitsüül-, ihtüool- ja kreoliinsalvid, salitsüülpiiritus (1 osa salitsüülhapet, 10 osa piiritust) ning 10% line joodtinktuuri lahus.

Ruumid ja sisseseade majandites, kus on eraldatud haiged loomad, desinfitseeritakse kuuma 5% lise kreoliini lahusega.

Talitajad, kes hooldavad haiged loomi, peavad töötama kitlites, pesema käed jne.

Täitamine. Täide ilmumine loomadel näitab, et loomi peetakse ebasanitaarsetes tingimustes ning rikutakse loomade pidamise ja hooldamise reegleid. Täid ärritavad loomi, mille tagajärjel langeb nende produktiivsus ja loomad kõhnuvad. Täid kuuluvad verdimevate putukate hulka. Igal loomaliigil on eriliik täisid, kes ei lähe üle teisele loomaliigile. Ematäi muneb 35—40 muna, millest mõne päeva pärast kooruvad vastsed ja neist omakorda tekivad sigimisvõimelised täid. Täide arenemise aeg on veistel 22—29 päeva, hobustel 10—19 päeva.

Täide peamiseks tõrjeks on: looma naha eeskujulik hooldamine, naha korrapärane puhastamine, puhtus ruumides, ruumide sisseseade ja inventari alatine desinfitseerimine.

Täide hävitamiseks kasutatakse soojal ajal loomade pesemist 3% lise kreoliini, lüsooli või karboolhappe lahusega, seep „K“-ga ja muude ainetega. Ravi korraldatakse hobustel ja veistel 6—8 päeva pärast, sigadel 12—15 päeva pärast. Külmal ajal tarvitatakse petrooleumi ja taimeõlisegu nahasse

(mitte kogu keha, vaid osade kaupa) sissehõõrumisi (vahekorras 1:5 sigadele ning 1:3 hobustele ja veistele) ja muid ravivahendeid veterinaararsti näpunäidetel. Häid tagajärgi saavutatakse gaasitamisega gaasikambris tunni aja jooksul, kusjuures väävelhapu oksüüdi kontsentratsioon võib olla madalam kui sügeliste puhul. Segude sissemäärimist ja gaasitamist tuleb korrata.

Kolhoosi esimees, farmide juhatajad ja loomatalitajad peavad pidevalt hoolitsema loomade naha puhtuse ja hooldamise eest, looma niisugused tingimused, mis väldiksid naha haigestumisi. Sellega nad aitavad kaasa loomade produktiivsuse ja toodangu tõusule.

Kaanejoonise valmistanud R. Tungla

Vastutav toimetaja I. Jürisson

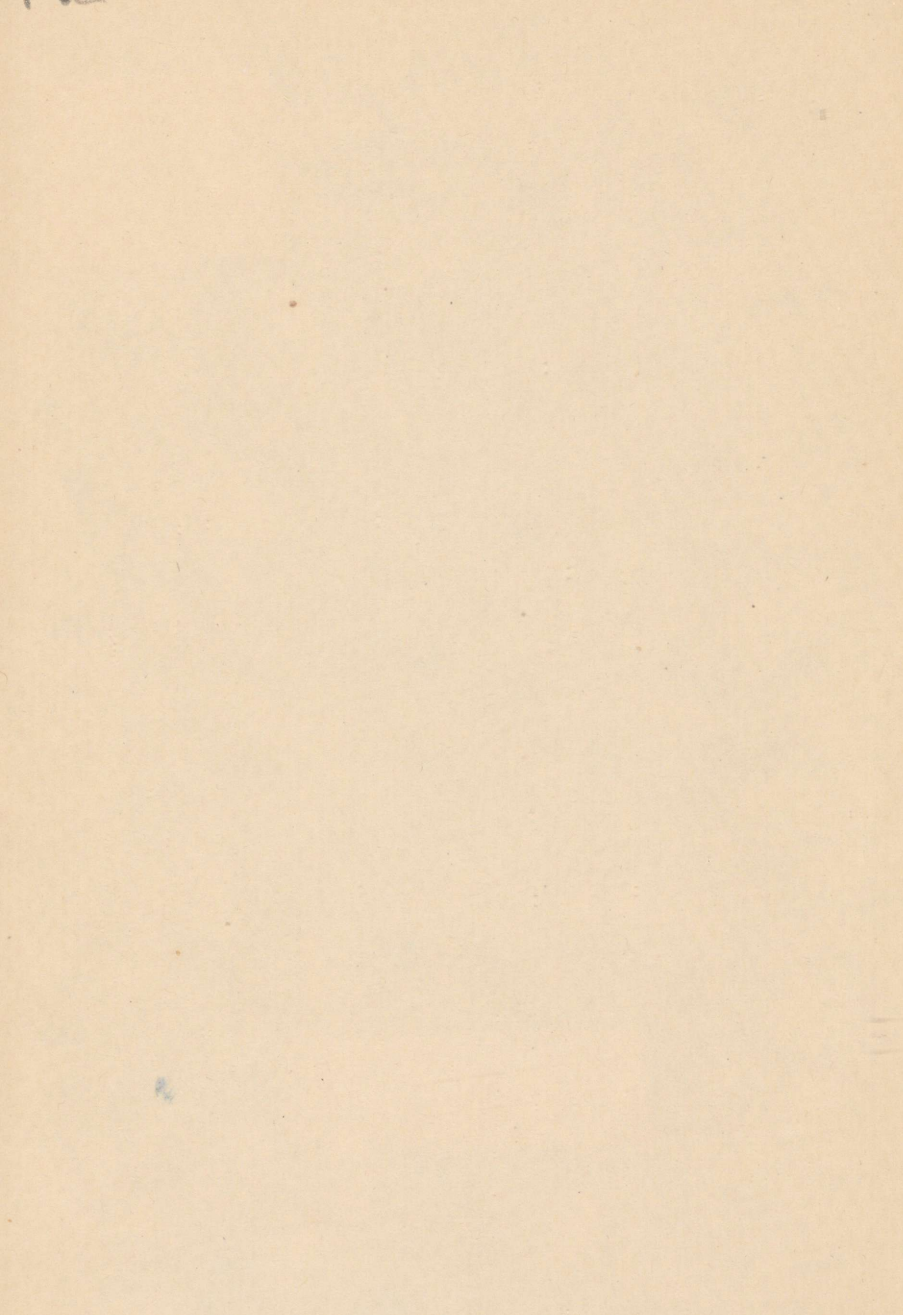
Tehniline toimetaja V. Alev

В. Завялов, Берегите животных от кожных заболеваний

На эстонском языке

Ladumisele antud 7. VII 1949. Trükkimisele antud 13. VII 1949. Paber 56×79 sm. ¹/₁₆. Trükiarv 5000. Trükitähti trükipoognas 35 468. Trükipoognaid 1. Arvutuspoognaid 0,66. MB-04239. Tellimise nr. 1129. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk t. 54/58.

50 kop.

A-14909

29

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00283349 1